

Kiezen voor niet beademen bij een corona-infectie

Beademing bij corona is geen kleinigheid en de uitkomst is onzeker. Niet laten beademen is ook een mogelijkheid, legt Paul Lieverse uit. En ja, dan sterf je.

Ineke Evink 26 mrt 2020

Wat is beademen eigenlijk, en waarom duurt het zo lang bij corona-patiënten? Paul Lieverse was anesthesioloog aan de Daniël den Hoedkliniek, een behandelcentrum voor kankerpatiënten. Hij geeft uitleg en vertelt waarom hij – als het zover komt en er gebrek is aan ic-bedden – zelf niet beademd wil worden.

Wat moet ik me voorstellen bij beademing?

“Er zijn meerdere vormen van beademen. Zuurstof geven kan met een slangetje of een kapje. Strikt genomen is dat geen beademen maar het kan bij ademnood wel helpen. Beademen bij patiënten die ziek zijn geworden van het coronavirus is een heel ander verhaal. Dan wordt de patiënt met narcosemiddelen in een kunstmatig coma gebracht, en geïntubeerd aan een beademingsmachine gelegd. Vervolgens is het wachten tot het lichaam de infectie de baas is geworden. Daarna wordt de beademing geleidelijk weer afgebouwd tot zelfstandig ademen weer lukt. Dat wil zeggen, als de patiënt ook daadwerkelijk herstelt.”

Welke gevolgen heeft langdurig beademen bij mensen in het algemeen, en bij zwakken, ouderen en zieken in het bijzonder?

“Een langdurige beademing is iets anders dan beademing voor korte duur, zoals bijvoorbeeld ook tijdens een operatie gebeurt. Het is de lange duur plus de ziekte zelf die de conditie van patiënten aantast. Zo slinken je spieren en dat betekent dat bij genezing een revalidatietraject nodig is. Dat kan meer dan een jaar vergen maar daarvoor moet wel de motivatie en de basisconditie aanwezig zijn.

Tijdens de beademing gebeurt er echter veel meer. Zo belasten veranderingen van bloeddruk de nieren. Als deze niet goed herstellen, is daarna mogelijk nierdialyse nodig. Daarom wordt bij grote operaties van tevoren afgewogen of de verwachte voordelen opwegen tegen de verwachte nadelen. Die nadelen zijn meer waarschijnlijk bij wie ouder is of een matige conditie heeft. Het woord ‘kwetsbare oudere’ geeft dat goed aan: kwetsbaar voor bedreiging van de gezondheid maar ook extra kwetsbaar voor optreden van complicaties van de behandeling.”

Wanneer ben je te zwak voor beademing? Hoe wordt dat vastgesteld?

“Nederlandse intensivisten zijn hierin geschoold. Hierbij speelt een zekere kansberekening mee maar die is wel gebaseerd op heel veel medische ervaring en kennis van fysiologie, bacteriologie, enzovoorts. Hoe dat gebeurt is heel complex en niet in een paar zinnen uit te leggen. Wel is belangrijk te benadrukken dat een ‘niet beademen-beslissing’ per individu gebeurt, het is maatwerk.”

Wat maakt een besmetting met het coronavirus zo anders?

“De reden voor beademen is medebepalend voor de uitkomst. Een longontsteking door een bacterie of schimmel kun je in de tussentijd proberen te behandelen met antibiotica en

antischimmelmiddelen. Bij longontsteking door het coronavirus bestaat niet eens een gerichte behandeling. Het enige wat overblijft is het lichaam ondersteunen en in de tussentijd afwachten of er herstel komt.”

Zijn er geestelijke gevolgen van zo lang in isolement worden beademd en in coma gehouden?

“Dat zijn twee verschillende dingen. Isolement terwijl je ziek maar wakker bent, is verschrikkelijk. En daar komt de dreiging van de dood nog bij... Hiervoor is geestelijke en psychologische zorg dan ook heel hard nodig. Ook voor de naasten trouwens, die buiten de instelling moeten wachten op wat komen gaat.

Lang in coma liggen – en sowieso een IC-opname – is ook psychologisch ingrijpend. Een veel voorkomend probleem op de IC is het krijgen van een delier; je weet niet waar je bent, je begrijpt niet wat er gebeurt en je wil je ertegen verzetten: dan ontstaat er paniek. We kennen verder het zogenoemde post-IC-syndroom dat alle kenmerken heeft van een posttraumatisch stress syndroom. Het is te verwachten dat ook velen die genezen van corona mét IC-behandeling hier later last van krijgen.”

Wat gebeurt er met corona-patiënten die niet worden beademd? Sterven zij een pijnlijke en benauwde dood?

“Doodgaan en de manier waarop boezemt ons allen schrik aan. In ons land zijn de mogelijkheden van palliëren (verlichten van lijden) groot. De deskundigheid op het gebied van palliatieve zorg is gelukkig goed op orde. Bij ernstig ziek worden kan namelijk naast de gewone zorg ook medische, palliatieve zorg nodig zijn. Morfine is daarbij een belangrijk hulpmiddel omdat dit middel het gevoel van benauwdheid vermindert. Dat vinden sommige mensen eng klinken. Ga je van morfine niet sneller dood, wordt dan gevraagd. Nee. Morfine helpt juist het langer vol te houden. Mocht de nood te groot zijn, dan is palliatief sederen soms nodig: slaapmiddelen geven via een zetpil of door de huid waardoor de laatste fase niet bewust beleefd wordt. Maar veel mensen die niet beter worden van een corona-infectie, zullen snel overlijden. Daarbij hebben zij meer het gevoel van ‘op’ zijn.

Wat heeft u gemotiveerd in geval van gebrek aan middelen uw plek af te staan aan jongere mensen?

“Het zijn een aantal dingen die mij hiertoe brachten. De medische nadelen die ik uitlegde, betreffen ook mij als ik ernstig ziek zou worden, waarvoor ik bespaard hoop te blijven en waarvoor ik bid. Als 66-jarige behoor ik niet tot de meest risicovolle categorie maar het verloop is echt anders dan bij een 40-jarige. Maar met de dreigende tekorten moeten we bovendien rechtvaardig omgaan met de beschikbare mogelijkheden. Daarbij denk ik niet zozeer aan de beschikbare bedden en apparatuur maar veel meer aan het beschikbare, goed opgeleide personeel. Daar zit nu de echte *bottleneck*.

Ik wil geen plaats innemen die dan niet beschikbaar is voor een patiënt met betere genezingskansen en meer jaren van vruchtbaar leven voor de boeg. Ik wil graag langer leven maar ik ben niet bang om dood te gaan. Toen ik hoorde dat 1 procent van de Nederlanders zal overlijden aan corona dacht ik aan wat Jezus zegt over hoe een herder omgaat met het ene schaap dat zoek is (zie Lukas 15). Hij laat de 99 even wachten om zich om die ene te bekommeren. Jezus is die goede Herder. Ik ben veilig bij hem, ook na mijn dood.”